

107625

FOKUS

A 8/9-89

Psyko-gåten Riisnæs

En jus- og psykiatriorientert nevrotiker som klarte å spille sinnssyk på riktig tidspunkt. Bl.a. slik ble Sverre Riisnæs karakterisert da historikeren Nils Johan Ringdals bok om Quislings justisminister ble presentert igår.

ELISABETH HOLTE

Hvis rettssaken mot Riisnæs etter krigen hadde gått sin gang, og man var kommet frem til hvor mange liv han

«Gal mann til rett tid» om Sverre Riisnæs tar for seg Quislings justisminister og grenselandet mellom jus og psykiatri.

hadde på samvittigheten, ville det ifølge historikerne klart kvalifisert til dødsstraff. For han var en av de verste av okkupasjonstidens ministre, bl.a. en pådriver i jødespørsmålet. Men selv om Riisnæs ikke klarte å lure alle rettspsykiaterne som undersøkte ham, klarte han å lure rettsapparatet nok til at lagmann Johan Cappelen utsatte rettssaken mot ham i juni 1947. Etterat han før krigen hadde samarbeidet med psykiateren Gabriel Langfeldt, visste han nok om psykiatri til at han kunne simulere etter læreboken, ble det sagt under presentasjonen igår.

I juni året etter kom erklæringen fra Reitgjerdet, der Riisnæs var blitt plassert, om at han var blitt sinnssyk, og derfor ikke kunne tiltales.

«Gal man til rett tid», som

utkommer på Aschehougs Forlag, er historien om politimestersønnen fra Vik i Sogn som var statsadvokat i Buskerud og Oppland i 1930-årene, da han bl.a. var aktor i saken mot NSS-innbruddstyvene som hadde brutt seg inn hos Trotskij. Politisk hørte han til «til venstre for Venstre». Men sommeren 1940 meldte han seg inn i NS og ble kommisarisk statsråd for Justisdepartementet samme høst. Fra 1942 til 1945, var han så Quislings justisminister, selv om han hadde lite til overs for NS og isteden gikk inn for det tyske såkalte SS-alternativ om «germansk rett på germansk grunn».

Etterat han ble utskrevet fra Reitgjerdet i 1960, fikk han i august 1973 bfev fra Justisdepartementet om at hans sak var å betrakte som foreldet. Da dro han til et

kloster på Sicilia, der han hold til inntil 1975, hvorefter han slo seg ned hos gamle venner i Wien. Men i 1985 brakk han lårhalsen og ble fraktet hjem til Norge, der han døde på Ullevål sykehus ifjor, 91 år gammel. Et års tid før mottok han historikeren Hans Fredrik Dahl i sitt rom på Hovseter sykehjem i forbindelse med Dahls bok om Quisling, og var da en elskverdig mann med røde eplekinn, som røkte sine sigarer og spilte det klassiske operarepertoar på sin walkman. Dahl og psykiatri-professor Einar Kringlen gjorde sammen med Ringdal gårsdagens presentasjon til et fascinerende innblikk i personen Riisnæs og grenselandet mellom jus og psykiatri.

(Se førøvrig utdrag fra boken på Aftenpostens week-end-sider imorgen.)